

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	A	Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.	
2	bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	M	Jestem mądrym ziemnowodnym gryzoniem, podobno największym w całej Europie i Azji. Bardzo przywiązuję się do swojego terytorium, rodziny i drugiej połówki. Mam kilka wyjątkowych zdolności, m.in. umiem przebywać pod wodą nawet cały kwadrans, a moje silne siekacze ścinają drzewa o metrowej średnicy. Mam duży, spłaszczony ogon pokryty zrogowaciałą łuską, który pomaga mi nie tylko sterować w wodzie, ale też magazynuję w nim tłuszcz i dzięki temu nie marznę. Pracuję w nocy, dlatego ciężko jest mnie spotkać podczas leśnych wędrówek. Możecie jednak poznać mój dom po tamach i żeremiach, w których się skrywam.	
3	derkacz zwyczajny <i>Crex crex</i>	B	Jestem średnim ptakiem wędrownym, mieszkającym w Europie, Iranie i Chinach, ale na zimę lecę do Afryki. Moje upierzenie jest rdzawo-brązowe z ciemnymi, podłużnymi plamami, a boki głowy, szyja i pierś są popielato-niebieskie. Żyję na wilgotnych łąkach z wysoką roślinnością zielną i kępami krzewów, polach uprawnych oraz suchszych miejscach na bagnach. Ciężko mnie zobaczyć, bo prowadzę skryty tryb życia, ale poznacie mnie po charakterystycznym głosie, przypominającym sylaby "der der". W Polsce jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową.	
4	gąsiorek <i>Lanius collurio</i>	B	Jestem małym dziennym ptakiem wędrownym, mającym swoje lęgowiska także w Polsce. Zamieszkuję nasłonecznione, zakrzewione polany, wrzosowiska, torfowiska, zarośla, dzikie ogrody i sady, obrzeża lasów, a nawet zadrzewienia śródpolne. Często przesiaduję na eksponowanych drutach, słupach lub wierzchołkach krzaków, skąd wypatruję swej zdobyczy (głównie owadów). U mojego gatunku występuje wyraźny dymorfizm płciowy. Samiec jest łatwo rozpoznawalny: ma czarną maskę wokół oczu, jasnoszarą głowę, białawy brzuch i brązowe skrzydła. Samica nie ma czarnej maski, a jedynie brązową plamę za okiem. Jej głowa i skrzydła są brązowe, a brzuch brudnobiały.	
5	piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	F	Jestem słodkowodną rybą, mieszkającą w zbiornikach wodnych o mulistym dnie, np. w rowach melioracyjnych, kanałach, starorzeczach czy stawach. Uaktywniam się w nocy. Mam brązowe ciało z bokami i brzuchem w kolorze żółtym lub pomarańczowo-czerwonym. Od moich oczu aż do ogona biegną ciemne i jasne równoległe smugi. Wokół otworu gębowego mam wąsiki. Choć na co dzień używam skrzel, to umiem także oddychać powietrzem atmosferycznym przy pomocy jelita. Wydaję wtedy charakterystyczny pisk.	

6	poczwarówka zwężona <i>Vertigo angustior</i>	I	<p>Jestem małym mięczakiem lądowym, mierzącym do 2 mm wzrostu. Lubię różnego rodzaju siedliska bogate w wapenie, np. wilgotne łąki, młaki, zarośla czy słone bagna nadmorskie. Poznać mnie można po lewoskrętnej brązowej muszli z sercowatym otworem i 4-5 ząbkami uzbrojenia otworu. Mam ciemnoszare, krępe ciało oraz grube czułki zakończone wrażliwymi oczami. Po spodniej stronie głowy mam otwór gębowy z tzw. tarką, która pomaga mi zdobywać pokarm. W wilgotne poranki żeruję na zbutwiałych liściach roślin, zjadając rozwijające się tam mikroorganizmy. Jestem gatunkiem wysoko zagrożonym wyginięciem w skali całego świata, dlatego m. in. w Polsce objęto mnie ścisłą ochroną.</p>	
---	--	---	--	---

*Grupa: A = płuzy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

ZESTAW DLA UCZNIÓW/UCZENNIC (drukujemy 5 kopii)

kumak nizinny
Bombina bombina

bóbr europejski
Castor fiber

derkacz zwyczajny
Crex crex

gąsiorek
Lanius collurio

piskorz
Misgurnus fossilis

poczwarówka zwężona
Vertigo angustior

Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.

Jestem mądrym ziemnowodnym gryzoniem, podobno największym w całej Europie i Azji. Bardzo przywiązuję się do swojego terytorium, rodziny i drugiej połówki. Mam kilka wyjątkowych zdolności, m.in. umiem przebywać pod wodą nawet cały kwadrans, a moje silne siekacze ścinają drzewa o metrowej średnicy. Mam duży, spłaszczony ogon pokryty zrogowaciałą łuską, który pomaga mi nie tylko sterować w wodzie, ale też magazynuje w nim tłuszcz i dzięki temu nie marzną. Pracuję w nocy, dlatego ciężko jest mnie spotkać podczas leśnych wędrówek. Możecie jednak poznać mój dom po tamach i żeremiach, w których się skrywam.

Jestem średnim ptakiem wędrownym, mieszkającym w Europie, Iranie i Chinach, ale na zimę lecę do Afryki. Moje upierzenie jest rdzawo-brązowe z ciemnymi, podłużnymi plamami, a boki głowy, szyja i pierś są popielato-niebieskie. Żyję na wilgotnych łąkach z wysoką roślinnością zielną i kępami krzewów, polach uprawnych oraz suchszych miejscach na bagnach. Ciężko mnie zobaczyć, bo prowadzę skryty tryb życia, ale poznacie mnie po charakterystycznym głosie, przypominającym sylaby "der der". W Polsce jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową.

Jestem małym dziennym ptakiem wędrownym, mającym swoje lęgowiska także w Polsce. Zamieszkuję nasłonecznione, zakrzewione polany, wrzosowiska, torfowiska, zarośla, dzikie ogrody i sady, obrzeża lasów, a nawet zadrzewienia śródpolne. Często przesiaduję na eksponowanych drutach, słupach lub wierzchołkach krzaków, skąd wypatruję swej zdobyczy (głównie owadów). U mojego gatunku występuje wyraźny dymorfizm płciowy. Samiec jest łatwo rozpoznawalny: ma czarną maskę wokół oczu, jasnoszarą głowę, białawy brzuch i brązowe skrzydła. Samica nie ma czarnej maski, a jedynie brązową plamę za okiem. Jej głowa i skrzydła są brązowe, a brzuch brudnobiały.

Jestem słodkowodną rybą, mieszkającą w zbiornikach wodnych o mulistym dnie, np. w rowach melioracyjnych, kanałach, starorzeczach czy stawach. Uaktywniam się w nocy. Mam brązowe ciało z bokami i brzuchem w kolorze żółtym lub pomarańczowo-czerwonym. Od moich oczu aż do ogona biegną ciemne i jasne równoległe smugi. Wokół otworu gębowego mam wąsiki. Choć na co dzień używam skrzel, to umiem także oddychać powietrzem atmosferycznym przy pomocy jelita. Wydaję wtedy charakterystyczny pisk.

Jestem maleńkim mięczakiem lądowym, mierzącym do 2 mm wzrostu. Lubię różnego rodzaju siedliska bogate w wapenie, np. wilgotne łąki, młaki, zarośla czy słone bagna nadmorskie. Poznać mnie można po lewoskrętnej brązowej muszli z sercowatym otworem i 4-5 ząbkami uzbrojenia otworu. Mam ciemnoszare, krępe ciało oraz grube czułki zakończone wrażliwymi oczami. Po spodniej stronie głowy mam otwór gębowy z tzw. tarką, która pomaga mi zdobywać pokarm. W wilgotne poranki żeruję na zbutwiałych liściach roślin, zjadając rozwijające się tam mikroorganizmy. Jestem gatunkiem wysoko zagrożonym wyginięciem w skali całego świata, dlatego m. in. w Polsce objęto mnie ścisłą ochroną.

Projekt finansowany z:

Pomoce zostały opracowane w ramach projektu
Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez
Centrum Edukacji Obywatelskiej.
www.globalna.ceo.org.pl

Opracowanie: Paulina Brokos

Źródła fotografii: <http://www.wikipedia.org/>, <http://www.ogienwlesie.lasy.gov.pl/>, <http://www.naturschutz-fachinformationssysteme-nrw.de/>, <http://www.poczwarowki.kp.org.pl/>